

Tisztelgés a hűség előtt

Zagyvaszántón talán mindenki ismeri. Könnyen útbagigazítottak, mutatták a házat s tudták azt is, hogy ha nem találom odahaza, akkor beteg sógoráknál keressék Szabó Imrét, mert rendszerint ott szokott segíteni.

Valóban más portáján akadtam rá. Amikor csengegésünkre előlépett, megpillantotta az ismerős mikrobuszt, sietve jött felénk, boldog feismeréssel üdvözölte a régi pilótát.

Első kérdése az volt, hogy: „Mi van odabenn...?” — Aztán arról beszélt, hogy nagyon letörte a váratlan tűz híre. Amikor megtudta, hogy lángok pusztították az irodaházat, megkönnyezte. Mert Olyan volt, mintha a sajátja égett volna...

Negyvennyolc esztendő telt el az ember a Selypi Cukorgyárban. Decemberben búcsúzott szaktársaitól, most várja az első nyugdíját.

Hűség elé tisztelgési mentem... Csempés falu, folyóvízes, takaros konyhában, jó illatú ebédet főz Szabóné. Amint letelepszünk férjével az asztal mellé az asszony kezdi a társalgást:

— Imrénének mindene a gyár volt. Előfordult, hogy két-három műszakra is elmaradt itthonról. Legtöbbször fáradtan jött haza s ha szót váltottunk, sokszor akkor is csak az üzemi dolgokról beszélt. Amikor kitélt az ideje, félttem, hogy nehezen lesz maradása a ház körül, nem szokja meg a csendesebb napokat. Csodálkozom, hogy eddig még nem volt bajom vele...

Embere hallgat. Szemében észrevehető szomorúság bújkál.

— Fájt az a decemberi köszönés? — kérdelem tőle.

— Hogyne fájt volna — vallja őszintén — hiszen gyerekkorom óta az ipartelepnek nevelkedtem, ott ismerkedtem meg velem a cukorgyártás minden csínját-bínját, Selypen váltam felnőtté, kemény munkásemberré.

— Mennyi nyugdíjra számított? — Úgy gondolom, hogy

majd kétezer forint körül kapok.

— Csak ketten vannak idehaza? — Ketten maradtunk, mert a fiú is megnőtt azóta. Tanársegéd a veszprémi egyetemen. Most éppen tanulmányúton van német földön, ösztöndíjjal.

— Maradt volna még? — Szívesen... Jól megvoltam odabenn az üzemben. Szigorú műszakvezető-helyettesnek ismertek, de azt hiszem, hogy szerettem.

Répatermesztők földjén, répatermesztő családban születtem hajdan ez a mostani nyugdíjas. Az apja azt szerette volna, ha örökebe lép a fiú. Őt azonban csak a gyár, a biztosabb megélhetés vonzotta. A faluban minden esztendőben azt látta, hogy a répapénz egyenesen az adószedőké lesz. Meg akarta hát előzni őket...

Bekocogott egyszer a nagy kapun, s megpróbálta végigjárni a legegyszerűbb iskolát.

A villanyszerelőknél kezdte, takarítással, létrahordással. Aztán a „szaturációhoz” került. Itt kezelőként dolgozott egy idő múlva, utána csavarozó lett, majd előmunkás a diffúziós berendezésnél. Szorgalma meglehetősen ügyességgel, jó érzékkel párosult: ezért „felsőbb osztályba” léphetett. Egy-két hétre különféle beosztásba került, megismerte a répaüzemelés, a répavágást, a kések közörlését, az izsappréselést és a bepárlót, s szerzett tudásáról gyári vizsgabizottság előtt adott számot.

Így lett mestere a cukornak, idős korára helyettese egy mérnökembernek.

Úgy érzi, hogy mindig megbecsülték, tisztességes fizetséget kapott. Igyekezett elmunkás, kiváló dolgozó kitüntetésekkel is jutalmazták. Örült, mert az ő pénze sohasem lett az adószedőké. Rangos háza, épített Zagyvaszántón, kétszobás, verandás, kertes, szép udvaron.

Élményeiről kérdeztem. A párizsi világlátáson szerzett selypi dicsőségről

beszél csillogó szemmel. A felső-nógrádi repák cukros ízére emlékszik, az 1945-ös, három hétig tartó legrövidebb és az 1952-es leghosszabb szezon; tartja észben, s a legnehezebb évet, az 1961-eset mondja.

— Igaz hogy nagyon nehéz, nagyon kínos volt az ötvenhatos kampány is; a „nemzetőrök” kétszer is leállították a gyárat. Harmadszorra már én nem engedtem! Meggyőztem őket, s végére békén hagytak bennünket.

Csaknem egy emberöltő telt el azóta, hogy belépett a Selypi Cukorgyár kapuján. Hosszú szolgálatát csupán egy tizenhárom napig tartó betegség s a katonaság miatt elszalasztott két szezon szakította meg. Félútcányi igazgatónál, főmérnökéknél maradt tovább a munkahelyén.

Hűsége tisztelgeti érdekel... Gyöngyösön

Egy napot Vietnamért — Gyöngyösön

A kezdeményezés a Kullich Gyula nevet viselő szocialista brigádhoz fűződik. A gyöngyösi MÁV Kitérőgyártó ÜV-ben ők határozták el elsőnek, hogy egy napi munkájuk bérért a vietnami nép megsegítésére ajánlják fel.

A nemes cselekedetet azonnal pártfogásukba vették az üzemi politikai szervei és mozgalommal fejlesztették, hangsúlyozva politikai tartalmát, jelentőségét. A brigád kezdeményezése így vált általánossá az üzemben, aminek következtében az elhunyt héten a vállalat valamennyi dolgozója felsorakozott a Kullich-brigád mögé.

A kitérőgyárak most azon fáradoznak, hogy az Egy napot Vietnamért mozgalom kitáguljon, kilépjen az üzemi falai közül és ne csak a megyében találjon követőkre, hanem az ország összes üzemi, vállalati, intézményi átvégé.

Felhívásukat a központi hírközlési szervek segítségével is szeretnék az ország lakosságához eljuttatni. Mi ezúton, a magunk lehetőségeivel támogatjuk a kitérőgyáriak kezdeményezését.

Hasznos téli elfoglaltság — politizálni, tanulni

A hatvanjéves Lenin Termelőszövetkezetben igen hasznosan töltik a téli estéket. A napi munka végeztével a közös gazdaság tagjai barátságos szobákban, termekben gyülekeznek, ahol a legkülönbözőbb témájú előadásokat, hallgatnak, s vitáznak az időszerű kérdésekről, nagy kedvvel politizálva és tanulva.

Nagy érdeklődés kísérte mostanában a téli tanfolyam előadásait, ahol az új törvényről, különböző rendeletekről, a földhasználatról, a földjárdékkal kapcsolatos intézkedésekről kaptak szakértői felvilágosítást. Ezenkívül több politikai előadás és vita is előtérbe került az estékben. Olyan felkészült és több évtizedes előadók jártak el a szövetkezetek vitáira, mint Kiss József, a városi párt-vegrehajtóbizott-

ság tagja, dr. Gyetván Mihály és Dráviczky Imre. A szövetkezet ügyével kapcsolatos ismereteket pedig egyenesen az elnöktől, Rabecz Lajostól és helyettesétől, Gellért Jánostól szerezhették.

Különösen tetszett a hazafiságról és a vallás kérdéseiről tartott előadás, amelyet énlénk vita követett. Egybehangzóan mondták a szövetkezet tagjai: szívesen vesznek részt estei estére ezeken az előadásokon, vitákon. S ezt nemcsak mondták, de a számok is azt bizonyítják, sokan szeretik ezeket a hasznos téli elfoglaltságokat, a politizálást, a tanulást, hiszen a leendő négy előadásra majdnem hatszázan vettek részt, sokkal többen, mint bármikor az előző esztendőben.

Szűcs Ferenc

Vélemények a reformról

„Amin én még változtatnék”

A jutalomszabadság „kalapjába” tehát nagyon sokan szerepének bekerülni, de legalább ennyien, ha nem többen vannak, akiknek még mindig van elmondani, hozzáfűzni valójuk a reformhoz. Ezek közé tartoznak riportunk alanyai is, akik ha tehetnék, néhány változtatást még igencsak végrehajtanának.

SEPSEY ZOLTÁNNÉ gyártáselőkészítő:

— Sürgősen igyekeznék olyan munkahelyeket létrehozni, ahol a csökkenő munkaképességű dolgozókat foglalkoztatnám. Ez szerintem rendkívül fontos és sürgős lenne.

GYETVAI JÓZSEF lakatos, láncezem:

— Megreformálnám a jelenlegi fizetési rendszert. Eltörölném az egyenlősít. Ugyanazon képzettségű és beosztású dolgozó közül azoknak adnék több bért, akik jobban és többet dolgoznak.

A TIZES EDZŐMŰHELY DOLGOZÓI:

— Őszintén bevalljuk: nem gondoltuk, hogy a reform ilyen szerzetesgázó lesz. Min változtatnánk? Minden vadhajtás; elmentsünk. Még menet közben...

HEGEDŰS LAJOSNÉ műszaki rajzoló, szerkesztési osztály:

A munkahelyeken csak olyan embereket tartanak meg, akik kellő szakudassal, iskolai végzettséggel rendelkeznek. A vállalaton belül mindenkinek felmérnem a munkáját, mert sajnos még mindig vannak olyanok, akik alig-alig csinálnak valamit, és mégis ugyanazokat a jogokat élvezik, mint a sokat és jól dolgozók. Szeretném, ha a szakszervezeti bizottság teljesen különválna a gazdasági vezetéstől. Segítse a ter-

melőmunkát, de a legfontosabb feladata a dolgozók érdekvédelme legyen.

PÁDÁR LÁSZLÓ esztendőig:

— Ha mód lenne rá, bevezetném, hogy a férfiak 55 éves korban menjenek nyugdíjba. Vagy aki negyven éves már ledolgozott, függetlenül, hogy hány éves, nyugdíjba mehetne.

BIRICZ JÁNOSNÉ raktáros:

— A többgyermekes családoknál felemelném a családi pótlékot.

RADICS JÓZSEF betűöntő:

— Olyan bérezési rendszert vezetnék be, amely kizárná a szubjektívizmust a bérek és a részesedés megállapításánál.

PEK ISTVÁN közigazdász:

— Úgy látom, hogy a tervezet intézkedések a népgazdaság minden területét átfojják. Majd a gyakorlat mutatja meg, hogy a bevezetett reformok kielégítőek-e, nincs-e szükség további bővítésre, esetleg továbbiakra.

BUROM KÁROLY géplakatos, kísérleti üzem.

— A munkafegyelmek megszüntetésére határozottan intézkedéseket dolgozunk ki. A társadalmi tulajdon megkárosítással szemben sokkal szigorúbban lépnek fel. Jó lenne mielőbb kidolgozni a szocialista brigádmozgalom távlati terveit. Nagyon sok brigád már minden fokozatát teljesítette a versenynek. Mi lesz tovább? Nagyon jó lenne, ha az anyagi, erkölcsi elismerésnek csak egy alapja lenne: a mindennapi munka. (Következik: Mi véleménye az árváltozásokról?)

K. J.

A közlekedési rendőrök jutalmaznak is

A Heves megyei Közlekedési és Balesetelhárítási Tanács az elmúlt évben

janak nászajándékul gyerekeiknek.

A felszabadulás előtt eldugott, magára hagyott kis hegyi falu volt Bátor. Ma autóbusszjáratok kötik össze Egerrel, ezenkívül 25 televízió, 152 rádió, mintegy száz napilap s közel kétszáz képeslap segíti abban, hogy az ország s a nagyvilág eseményei, hírei minél gyorsabban eljussanak a község lakóihoz. A falusi könyvtárban pedig 1700 kötet sorakozik a polcokon.

A huszadik század modern kultúrájának eszközei rohamra indultak az elavult szokások, a régmódi életmódot ellen. Ez nyilvánvalóan hatott is a falu lakóira. Azonban jócskán maradtak még fehér foltok is.

Ami a leginkább meghökentető és természetellenes az az, hogy a társadalom által biztosított anyagi jólét egy vonatkozásban a visszajára fordult. Abban, hogy a szék házak, a jól berendezett lakások ellenére egyre kevesebb fiatal házaspár vállalja a gyerekek felnevelésével járó kockázatot.

1560. körül portyázó törökök megsemmisítették Bátort, s 1598-ban az adószedő elhagyott helységnek jelentette a községet — mondja a múltiról a falu krónikája. Ma a születési és halálozási arányszámokat összevetve úgy tűnik, hogy a falu saját magát ítélte halálra.

A statisztika persze önmagában nem ad és nem adhat hű képet a jövőről. De elgondolkodtat és figyelmeztet is egyben.

Kaposi Levente

Néhány évvel ezelőtt Bátorban bezártak egy iskolát. Az ok világos és egyértelmű volt: a gyerekek hiánya miatt feleslegesnek bizonyult az egyik épület. A jelenlegi iskolában is csak alsótagozatosok tanulnak már — ők is egyre kevesebben. Az első és második osztályban hat-hár, a harmadik osztályban egy, míg a negyedikben tíz gyerek hallgatja az órákat. Jövőre elmegy a tíz negyedikes Heves-aranyosra tanulni, s a jelek szerint az első osztályba egyetlen gyerek jön. Az iskola létszáma így 13-ra csökken. S ha az elnéptelenedési folyamat nem szűnik meg, akkor sor kerül a második iskola bezárására is.

Nagy Istvánnal, a községi tanács elnökével az anyakönyvet nézegetjük.

A születések száma hullámszerű tendenciát mutat — mondja. — Az utóbbi tíz évet nézve azt lehet elmondani, hogy 1958-tól 1962-ig csökkent a születési arányszám, aztán valamelyest emelkedett, majd újabb erőteljes csökkenés következett. 1965-ben hatan, 1966-ban hárman, míg tavaly mindössze ketten születtek. Átlagosan viszont tizen-tizenötön halnak meg évente.

A kis hegyi falunak jelenleg 670 lakója van. S ha a passzív születési mérleg mellett még azt is figyelembe vesszük, hogy az elmúlt két év alatt 22 család költözött el — úgy tűnik, hogy a község halálra ítélte önmagát.

Kevés a gyerek Bátorban, egyre kevesebb. A mértetet, z összelevőket keressük.

Egy falu halálra ítélte önmagát?

szerűen lehetetlen. Ebből a szokásból kiindulva majdnem elítéljük azokat, akiknek több gyerekük van. Felelőtlennek, könnyelműnek tartják őket. S nemegyszer elhangzik a megrovó kérdés a fiatalasszonyokhoz: nem tudják vigyázni?

— Eppen emiatt rengeteg az abortusz — mondja a védőnő.

S a faluban ez nem szégyen, nem elítélendő. A három gyerek annál inkább.

Egy fiatalasszonnyal beszélgetünk.

— Az itteniek szinte lenézik a két- vagy több gyermekes anyákat. Anyira, hogy azok az asszonyok, akik másodjára terhesek, alig mernek az utcára kimenni. Volt itt a faluban olyan is, aki övvel elköltötte a derekát, hogy ne léssek rajta. Majdnem az életébe került. Arról már nem is beszélnek, hogy néhány éve meghalt egy fiatalasszony, mert egy időse mamával akarta elvetetni a gyerekét.

— Hogy öltöztették az itteniek a kicsiket?

— Mint a divatbabákat. Amikor az orkán divatba jött, minden szülő azon igyekezett, hogy az ő gyermekén legyen az első.

Bátorról azt tartják, hogy nem gazdag falu, de nem is szegény. S az adatok is ezt